

PARLAMENT DE CATALUNYA

Departament de Gestió Documental i Recursos d'Informació

Àrea d'Arxiu i Gestió Documental

Donació de Maria Teresa Villamartín (1932-1938)

Fitxa NODAC

Versió 1.2

Data de creació: octubre del 2013

Data d'actualització: agost del 2021

PARLAMENT DE CATALUNYA

Departament de Gestió Documental i Recursos d'Informació
Àrea d'Arxiu i Gestió Documental

Introducció

Aquesta fitxa descriu, a nivell de sèrie documental, cinc volums del *Diari de Sessions* del Parlament de Catalunya del 1932 al 1938, més un altre de recapitulatiu (*Resum de deliberacions des de la constitució fins el dia 5 d'octubre del 1934*).

La col·lecció fou conservada per la família Villamartín, ja que Francesc Villamartín va ser funcionari del Parlament durant l'època republicana. La donació la va fer la seva filla, Maria Teresa Villamartín, l'any 1984.

1. Àrea d'identificació

1.1. Codi de referència

CAT APC FDH004 Donació de Maria Teresa Villamartín

1.2. Nivell de descripció

Sèrie.

1.3. Títol

Diari de Sessions del Parlament de Catalunya de l'època republicana.

1.4. Data(es)

Dates de creació: 1932-1938.

1.5. Volum i suport

6 volums enquadernats en pell, de color granat. També hi ha 8 annexos en fulls solts que en el seu moment no es van enquadernar amb el diari corresponent.

2. Àrea de context

2.1. Nom del(s) productor(s)

Parlament de Catalunya.

2.2. Història del(s) productor(s)

Les primeres eleccions al Parlament de Catalunya van tenir lloc el 20 de novembre de 1932 i la sessió constitutiva s'escaigué el 6 de desembre del mateix any. El primer president del Parlament va ser Lluís Companys. El Parlament hagué de treballar en un context polític, tant català com espanyol i internacional, convuls; fou interromput durant dos anys, l'anomenat *Bienni Negre* (1934-

PARLAMENT DE CATALUNYA

Departament de Gestió Documental i Recursos d'Informació Àrea d'Arxiu i Gestió Documental

1936), i, finalment, la mateixa institució parlamentària fou abolida, amb els altres òrgans de la Generalitat, pel triomf de la revolta contra la República espanyola (1939). Malgrat unes circumstàncies tan adverses, el Parlament va fer durant aquesta època una tasca legislativa important.

El 6 de desembre de 1932 tenia lloc la solemne sessió d'obertura del Parlament. Francesc Macià, president provisional de la Generalitat, adreçà al poble de Catalunya un emotiu missatge en aquesta avinentesa. El 13 de desembre es constituïa definitivament el Parlament; s'escollí la Mesa definitiva, que tingué la mateixa composició que la provisional i fou presidida per Lluís Companys com a president del Parlament; Joan Casanovas, d'Esquerra Republicana, en fou vicepresident primer; Antoni Martínez i Domingo, de la Lliga, vicepresident segon, i en foren secretaris Martí Rouret i Antoni Dot, d'Esquerra Republicana, Josep M. Casabó, de la Lliga, i Carles Gerhard, de la Unió Socialista de Catalunya.

El dia 14 de desembre el Parlament elegí Francesc Macià com a primer president de la Generalitat; el 20 es presentava el primer Govern de la Generalitat, i pocs dies després s'aprovaren els primers pressupostos.

El dia 20 de juny de 1933 Joan Casanovas passava a ser president del Parlament, atès que Lluís Companys havia dimitit en ser nomenat ministre de Marina al Govern de Madrid. La vicepresidència primera del Parlament correspongué a Jaume Serra i Húnter.

El dia 25 de desembre moria Francesc Macià. El Parlament li dedicà una emotiva i solemne sessió necrològica el dia 29.

El dia 31 de desembre Lluís Companys fou elegit president de la Generalitat, i el dia 5 de gener de 1934 presentava el primer Govern format per una coalició d'Esquerra Republicana de Catalunya amb la Unió Socialista de Catalunya, el Partit Nacionalista Republicà d'Esquerra i Acció Catalana Republicana.

Al gener del 1934 la Lliga es retirava del Parlament de Catalunya. La seva absència es perllongà fins a l'octubre del mateix any, però sense pretext ni causa parlamentària; fou un gest de protesta per incidents succeïts al llarg de la campanya electoral municipal, en la qual fou derrotada.

El dia 21 de març el Parlament aprovava la Llei de contractes de conreu, que el 8 de juny era declarada inconstitucional pel Tribunal de Garanties Constitucionals de la República. El Parlament de Catalunya tornà a votar el mateix text de la Llei el dia 12. Aquest i altres incidents van enrarir les relacions amb el Govern de Madrid. En el fons es covava la polèmica entre la coalició de centreesquerra que governava Catalunya, interessada en l'autonomia i a consolidar una República democràtica, i el Govern de la República, que des del final del 1933 es decantava cap a la dreta en defensa dels interessos conservadors.

PARLAMENT DE CATALUNYA

Departament de Gestió Documental i Recursos d'Informació Àrea d'Arxiu i Gestió Documental

El divorci fou extrem quan a l'octubre del 1934 la Confederació Espanyola de Dretes Autònomes (CEDA) accedia al Govern de la República. El 6 d'octubre el Govern de la Generalitat, en veure amenaçada l'autonomia de Catalunya, apartant-se de la Constitució i de l'Estatut, proclamava l'Estat Català dins la República Federal Espanyola, que va durar fins a la matinada del dia següent, quan es rendia a l'exèrcit per a evitar un vessament de sang. Una llei de la República del 2 de gener de 1935 suspengué les facultats que l'Estatut de Catalunya havia atorgat al Parlament, el qual no es va reunir ni un sol cop fins al 29 de febrer de 1936.

Just després del triomf del Front Popular —Front d'Esquerres a Catalunya— en les eleccions del febrer del 1936, el Parlament reprenia la seva tasca després de disset mesos. El primer acord fou el de confirmar Lluís Companys com a president de la Generalitat, que ratificà el seu Govern.

A partir del 21 de juliol de 1936, el Parlament només es reuní en cinc ocasions: la primera, el 18 d'agost de 1937 per a prorrogar la legislatura, ja que la Guerra Civil (iniciada el 18 de juliol de 1936) dificultava la convocatòria d'eleccions per a la seva renovació, que s'havien de fer aquella tardor. L'última reunió oficial del Parlament al seu palau fou l'1 d'octubre de 1938. Hi assistiren 41 diputats dels 69 que encara en tenien la condició; hom hi elegí Josep Irla, d'Esquerra Republicana de Catalunya, com a president del Parlament; Antoni Rovira i Virgili, d'Esquerra Republicana de Catalunya, com a vicepresident primer, i Manuel Serra i Moret, de la Unió Socialista de Catalunya, com a vicepresident segon. N'eren secretaris Antoni Dot i Josep Folch, d'Esquerra Republicana de Catalunya; Pere Lloret, d'Acció Catalana, i Carles Gerhard, de la Unió Socialista de Catalunya. L'últim acord del Parlament fou el de designar una comissió parlamentària per tal de visitar els combatents dels fronts i portar-los el record i la solidaritat de Catalunya. En total, el Parlament va fer 259 sessions oficials.

La institució parlamentària es va organitzar internament en unitats administratives que donaven suport a l'activitat parlamentària dels diputats. Entre aquestes unitats destaquen: Oficialia Major, Intervenció, Secretaria, Cerimonial i Majordomia, Diari de Sessions, Arxiu i Biblioteca, Servei Mèdic i Servei Telefònic. D'aquesta època se n'ha conservat molt poca documentació a causa de la Guerra Civil i els esdeveniments que van tenir lloc al Palau del Parlament amb l'entrada de les tropes franquistes al principi del 1939. Alguns diputats i personal de la cambra van intentar salvaguardar una part de la documentació produïda enduent-se-la del Palau del Parlament a altres indrets. Al cap de molts anys, s'han pogut recuperar alguns documents a Olot i al mas Perxés, d'Agullana.

2.3. Història arxivística

La documentació que es conserva del Parlament de l'època republicana ha ingressat a l'Arxiu del Parlament gràcies a diferents donacions. En el cas del *Diari de Sessions*, la família Villamartín va fer donació de la col·lecció completa, però, a diferència d'altres donacions, aquests documents eren propietat de la família.

PARLAMENT DE CATALUNYA

Departament de Gestió Documental i Recursos d'Informació Àrea d'Arxiu i Gestió Documental

El *Diari de Sessions* del Parlament republicà és una publicació que s'editava periòdicament per a donar publicitat a l'activitat parlamentària. Aleshores només es publicava el *Diari de Sessions* i no el *Butlletí*, tal com es fa avui. Se n'editaven diversos exemplars, que possiblement es trametien a les institucions i entitats més importants del país, i també als ciutadans que ho volien. Probablement és per aquest motiu que la família Villamartín tenia un exemplar de tots els diaris de sessions d'aquella època, els quals va conservar al llarg de l'etapa franquista. En el moment en què es va restablir la democràcia en va fer donació al Parlament de Catalunya.

2.4. Dades sobre l'ingrés

Francesc Villamartín i Canadell va ser funcionari del Parlament de l'època republicana. Va treballar de taquígraf segon del *Diari de Sessions*.

A la Biblioteca del Parlament es conserva una publicació seva:

VILLAMARTÍN I CANADELL, Francesc. *Aventuras de guerra. Una colección de hechos verídicos vividos y comentados por «El Capitán Centella»*. Enquadernat, text mecanografiat. S/d. 56 p.

La col·lecció completa del *Diari de Sessions*, i l'índex que l'acompanya, va ser donada al Parlament per Maria Teresa Villamartín, filla de Francesc Villamartín, al gener del 1984. No se'n conserva cap escrit específic, només duu el registre d'entrada, números 275 a 280, del Servei de Documentació, Biblioteca i Arxiu del Parlament de Catalunya.

3. Àrea de contingut i estructura

3.1. Abast i contingut

Els diaris de sessions del Parlament de Catalunya eren documents essencials de la cambra catalana, perquè relataven l'activitat parlamentària que es desenvolupava a la institució. L'objectiu d'aquesta publicació era transcriure els debats de les sessions plenàries i, alhora, donar a conèixer les lleis que s'aproven, que apareixien en annexos al final de cada diari.

En cadascun dels diaris, s'hi publica el sumari, amb una breu relació dels noms dels intervinents i de l'assumpte que tracten, d'acord amb l'ordre del dia de la sessió. Així, es transcriuen totes les intervencions dels diputats i es comuniquen els acords del Govern i tot el que succeeix al Saló de Sessions, a més de les votacions de les iniciatives parlamentàries. Al final de la sessió, es publica l'ordre del dia de la propera sessió plenària i, a més, en forma d'annex, s'hi enquadernen els projectes de llei que presenta el Govern i les lleis que s'aproven en cada sessió.

La col·lecció completa la formen cinc volums enquadernats, que estan paginats de manera contínua amb un total de 5.092 pàgines, amb la distribució següent:

- Volum I, núm. 1 a 50, anys 1932-1933.

PARLAMENT DE CATALUNYA

Departament de Gestió Documental i Recursos d'Informació Àrea d'Arxiu i Gestió Documental

- Volum II, núm. 51 a 100, any 1933.
- Volum III, núm. 101 a 139, any 1933.
- Volum IV, núm. 140 a 207, any 1934.
- Volum V, núm. 208 a 259, anys 1936-1938.

En el volum V, després de la sessió del 21 de juliol de 1936, s'hi annexen els acords presos per la Diputació Permanent del Parlament de Catalunya del 21 de juliol de 1936 al 2 de juliol de 1937, i continua després amb la sessió del 18 d'agost de 1937, a la qual s'adjunta la relació de decrets dictats pel Govern de la Generalitat en virtut dels poders excepcionals, que ha d'ésser passada a les comissions respectives.

S'hi annexa també un volum VI titulat «Resum de deliberacions des de la constitució fins el dia 5 d'octubre del 1934». Aquest volum té 147 pàgines i és molt útil per a consultar la informació dels diaris de sessions, perquè conté un sumari que facilita la consulta de l'organització i la composició dels membres del Parlament i del Govern de la Generalitat i, a més, s'hi recullen les iniciatives parlamentàries que s'han debatut a la cambra a partir d'una ordenació temàtica, i dona la referència dels debats en el *Diari de Sessions* del Parlament.

Durant l'etapa republicana, el Parlament va debatre i aprovar una obra legislativa molt important. Algunes de les lleis aprovades foren, per exemple, la Llei electoral, la Llei de contractes de conreu, la Llei municipal de Catalunya o la Llei del Tribunal de Cassació.

Els fulls annexos que es conserven haurien d'haver estat enquadrats en els diaris. Són els següents:

- Annex núm. 1 al *Diari de Sessions* núm. 12.
- Annex núm. 2 al *Diari de Sessions* núm. 12.
- Annex al *Diari de Sessions* núm. 32.
- Annex al *Diari de Sessions* núm. 34.
- Annex al *Diari de Sessions* núm. 41.
- Annex al *Diari de Sessions* núm. 44.
- Annex al *Diari de Sessions* núm. 65.
- Annex al *Diari de Sessions* núm. 159.

3.2. Sistema d'organització

L'enquadració dels cinc volums dels diaris de sessions s'ha fet de manera numèrica i corresponen al nombre de sessions del Ple del Parlament.

PARLAMENT DE CATALUNYA

Departament de Gestió Documental i Recursos d'Informació
Àrea d'Arxiu i Gestió Documental

3.3. Informació sobre avaluació, tria i eliminació

Aquest fons documental és de conservació permanent.

Normativa aplicable:

- Llei 9/1993, del 30 de setembre, del patrimoni cultural català (DOGC 1807, 11.10.1993).
- Llei 10/2001, del 13 de juliol, d'arxius i documents (DOGC 3437, 24.7.2001).

3.4. Incrementos

-

4. Àrea de condicions d'accés i ús

4.1. Condicions d'accés

Lliure.

4.2. Condicions de reproducció

-

4.3. Llengües i escriptures dels documents

Català.

4.4. Característiques físiques i requeriments tècnics

En general, la documentació es troba en un bon estat de conservació.

4.5. Instruments de descripció

Relació sumària del *Diari de Sessions del Parlament de Catalunya* (DSPC).

Resum de deliberacions des de la constitució fins el dia 5 d'octubre de 1934. Barcelona, 1936. És un sumari dels diaris de sessions del Parlament. És molt útil com a document de recerca de la informació des del 1932 fins al 1934, perquè recull tots els punts que es van debatre en ple i en comissió, de manera que en permet fer el seguiment. Inclou també la relació dels membres que formaven el Govern de la Generalitat i la dels membres de la Mesa del Parlament.

PITARCH, Ismael. *L'obra legislativa: 1932-1939*. Publicacions del Parlament de Catalunya. Barcelona, 1981. Publicació molt útil per a consultar les lleis i la tramitació parlamentària corresponent. Recull la relació de lleis que va aprovar el Parlament de Catalunya de l'època republicana, els textos legislatius i les referències de la seva tramitació parlamentària en el *Diari de Sessions* del Parlament.

PARLAMENT DE CATALUNYA

Departament de Gestió Documental i Recursos d'Informació
Àrea d'Arxiu i Gestió Documental

5. Àrea de documentació relacionada

5.1. Existència i localització dels originals

-

5.2. Existència i localització de reproduccions

Aquesta col·lecció de diaris de sessions està digitalitzada i microfilmada.

Microfilmació: caixa 14, núm. 160-164.

Es conserven també dos volums d'una altra col·lecció (volum I, núm. 1 a 50, anys 1932-1933, i volum II, núm. 51 a 100, any 1933), que duen un segell de l'Ajuntament de Barcelona, Biblioteca de la Secretaria General.

5.3. Documentació relacionada

Les lleis aprovades pel Parlament de Catalunya també es publicaven en el *Butlletí de la Generalitat de Catalunya* (1931-1939). (Cal tenir en compte que l'any 1933 aquesta publicació canvia el nom pel de *Butlletí Oficial de la Generalitat de Catalunya* i el 1936, pel de *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya*.)

L'Arxiu del Parlament conserva la documentació del Parlament de la República que li ha estat restituïda o que ha ingressat com una donació:

B. FONS DOCUMENTAL DEL PARLAMENT DE CATALUNYA, 1932-1939 (produït per la institució parlamentària)				
Codi del fons	Tipus de fons	Tipus d'ingrés a l'Arxiu	Nom del fons	Descripció
B101	Parlamentari	Restituïció	Restituïció de l'Ajuntament d'Olot	Llibres de comptabilitat del Parlament de la República (1932-1939) (<i>sèrie</i>)
B102	Parlamentari	Restituïció	Restituïció de la família Perxés	Documentació parlamentària i administrativa del Parlament de la República (1932-1939) (<i>grup de sèries</i>)
B110	Parlamentari	Restituïció	Restituïció de l'Arxiu Nacional de Catalunya, documents de Salamanca	Documentació parlamentària i administrativa del Parlament de la República requisada al 1939 i dipositada a l'Arxiu Històric Nacional, secció Guerra Civil, de Salamanca. La documentació va ser restituïda pel Centre Documental de la Memòria Històrica de Salamanca el 31 de gener de 2006, en compliment de la Llei de l'Estat 21/2005, a l'Arxiu Nacional de Catalunya (ANC), que la va restituir al Parlament de Catalunya (1932-1938) (<i>grup de sèries</i>)

PARLAMENT DE CATALUNYA

Departament de Gestió Documental i Recursos d'Informació Àrea d'Arxiu i Gestió Documental

B103	Parlamentari	Donació	Donació de Maria Teresa Villamartín	Diaris de sessions de l'època republicana (1932-1938). 5 volums + 1 volum del resum de deliberacions (sèrie)
B104	Parlamentari	Donació	Donació de Josep Mainar i Pons	Documentació relativa als treballs fets per a adequar la seu del Parlament de Catalunya (1932-1936) (UDS i UDC)
B105	Parlamentari	Donació	Donació de l'Ajuntament de Barcelona	Diaris de sessions de l'època republicana, vol. I i II (1932-1933) (sèrie)

5.4. Bibliografia

PITARCH, Ismael. *L'obra legislativa: 1932-1939*. Publicacions del Parlament de Catalunya. Barcelona, 1981.

6. Àrea de notes

6.1. Notes

En el volum V, la darrera sessió plenària, amb el núm. 258 i amb data de l'1 de març de 1938, no és original, sinó que s'han afegit a l'enquadernació fotocòpies d'aquesta sessió.

7. Àrea de control de la descripció

7.1. Auditoria i data(es)

Descripció feta per MCN (octubre del 2013).

Informació sobre l'element *Història del productor* feta per MCV.

Actualització duta a terme per AVM i OTS (agost del 2021). Correcció i assessorament lingüístics duts a terme pel DAL (setembre del 2021).

7.2. Fonts

Per a elaborar l'element *Història del productor*, s'ha emprat la font següent:

Enciclopèdia Catalana [en línia]. <<https://www.enciclopedia.cat/>> [consulta: 24 gener 2010]

7.3. Regles o convencions

Norma de descripció arxivística de Catalunya (NODAC). Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació. Direcció General del Patrimoni Cultural, Subdirecció General d'Arxius i Associació d'Arxivers de Catalunya, 2006.